

Redegjørelse for rapporteringsåret 2022 for Helse Nord IKT Helseforetak

Introduksjon

Privat og offentlig sektor kjøper inn varer og tjenester for store summer i året. Våre kjøp av varer og tjenester kan ha stor påvirkning på mennesker, samfunn, miljø og dyr i både positiv og negativ forstand og forårsake skade.

Åpenhetsloven trådte i kraft 1.7.2022. Formålet med den er å sikre at virksomheter fremmer respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon og levering av varer og tjenester, og er et virkemiddel for å fremme FNs bærekraftsmål. Det forventes at man bruker sin posisjon i leverandørkjeden til å sikre grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Åpenhetsloven forplikter virksomhetene til å gjennomføre aktsomhetsvurdering. Med aktsomhetsvurdering menes systematisk arbeid med å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan man håndterer risiko for negativ påvirkning, samt rette opp skade for mennesker, samfunn og miljø.

Kravene til aktsomhetsvurderingen etter åpenhetsloven ivaretar FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

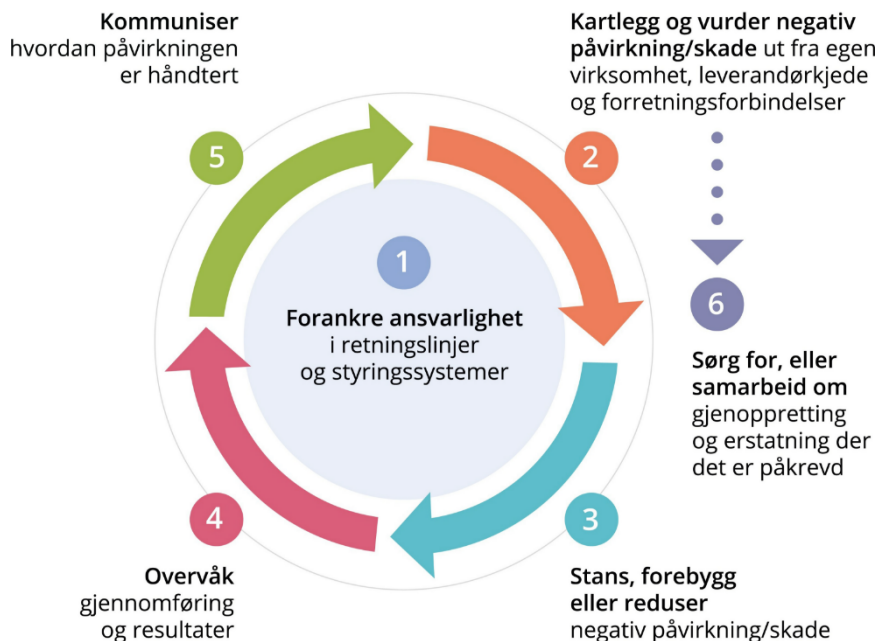
Modell for aktsomhetsvurdering

Modellen for aktsomhetsvurderingen består av seks trinn og beskriver hvordan virksomheter kan jobbe med ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. De seks trinnene er nedfelt i åpenhetsloven.

Aktsomhetsvurderinger innebærer at man er åpen om de utfordringene som er og at man håndterer dem på best mulig måte i samråd med sine interessenter.

I helsesektoren har man et eget organ som gjennomfører anskaffelser på vegne av alle helseforetakene i landet, Sykehusinnkjøp Helseforetak (HF). Sykehusinnkjøp HF anskaffer og forvalter avtaler for rundt 40 milliarder kroner årlig, og som ledd i dette jobber Sykehusinnkjøp HF systematisk med samfunnsansvar generelt og aktsomhetsvurderinger spesielt. Av denne grunn blir Helse Nord IKT HF arbeid med samfunnsansvar og aktsomhetsvurderinger i forbindelse med kjøp av varer og tjenester, utført av Sykehusinnkjøp HF, og det vises derfor til deres «Redegjørelse rapporteringsåret 2022».

Sykehusinnkjøp HF er medlem av Etisk Handel Norge. Sykehusinnkjøp HF samarbeider med andre store aktører på anskaffelsessiden som Statens innkjøpsentral og Oslo kommune om samfunnsansvar og aktsomhetsvurderinger. Erfaringen viser at samordnet innkjøpskraft er et viktig virkemiddel for å kunne påvirke leverandørkjeden.

Redegjørelsen er i hovedsak inndelt i avsnitt basert på denne modellen.

1. Nøkkelinformasjon om bedriften og leverandørkjeden

Det skal gis en generell beskrivelse av hvordan virksomheten er organisert, driftsområde, varer og tjenester som tilbys, markeder virksomheten operer i mm.

Nøkkelinformasjon om bedriften.

- **Navn:**
 - o Helse Nord IKT Helseforetak (HF).
- **Adresse og hovedkontor:**
 - o Stakkevollveien 35, 9010 Tromsø.
- **Viktigste merker, produkter og tjenester:**
 - o Helse Nord IKT HF leverer i hovedsak IKT-tjenester til sykehus i Nord-Norge (spesialisthelsetjenesten), men også varer som PC-er og mobiler med tilbehør.
- **Beskrivelse av bedriftens struktur:**
 - o Helse Nord IKT HF er et heleid datterforetak av Helse Nord Regionale Helseforetak. Det er etablert for å drifte og utvikle IKT-tjenester til de øvrige helseforetakene i foretaksgruppen Helse Nord og tilknyttede virksomheter.
 - o De IKT-tjenestene og varene som Helse Nord IKT HF leverer, er anskaffet av Sykehusinnkjøp HF. Sykehusinnkjøp HF er en innkjøpsentral for spesialisthelsetjenesten etter forskrift om offentlige anskaffelser § 4-3 bokstav a. Det er delvis eid av Helse Nord Regionale Helseforetak.
- **Omsetning i rapporteringsåret:**
 - o I 2022 omsatte Helse Nord IKT HF for 848 millioner kroner.
- **Antall ansatte:**
 - o Per 31.12.22 var det 392 ansatte i Helse Nord IKT HF.

Informasjon om leverandørkjeden, anskaffelser og leverandører som omfattes av årsrapporten.

- **Generell beskrivelse av bedriftens innkjøpsmodell og leverandørkjede:**
 - o Anskaffelsene kan deles inn i tre nivå: nasjonale, regionale og lokale. Anskaffelsene gjennomføres av Sykehusinnkjøp HF. Anskaffelser under kr 100 000 foretas av Helse Nord IKT HF, men det er normalt få av dem.
 - o Det vises til Sykehusinnkjøp HF sin årsrapport for 2022 side 7 og følgende for nærmere informasjon om leverandørkjeden.

- **Innsatsfaktorene:**
 - o Innsatsfaktorene i de IKT-tjenestene som Helse Nord IKT HF leverer til sykehusene, er i hovedsak arbeidskraft, men også råvarer til sluttbrukerutstyr som PC-er og mobiler. Kina er det sentrale geografiske området for IKT hardware. Ut over dette er det nasjonale og internasjonale transporttjenester som er
- **Mål og prioriteringer:**
 - o Det vises til Sykehusinnkjøp HF Redegjørelse rapporteringsåret 2022 side 8-10.

2. Forankring av bærekraft i virksomheten

Det skal gis en generell beskrivelse av hvordan virksomheten har forankret arbeidet med menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold for å avdekke negative konsekvenser i interne retningslinjer og rutiner.

Forankring av ansvarlighet innebærer å ha strategier, planer og relevante policyer og rutiner for aktsomhetsvurderinger som er vedtatt av ledelsen. Disse bør omfatte hele virksomheten, leverandørkjeden og forretningsforbindelser og innebære tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten.

Det overordnede ansvaret for aktsomhetsvurderinger ligger hos administrerende direktør.

Juridisk enhet i staben har ansvar for anskaffelser og helhetlig avtalestyring, og har utarbeidet retningslinjer for leverandørkontakt.

I de konkrete anskaffelsene har prosjektledere/tjenesteansvarlige og andre som deltar i anskaffelsen ansvar for behovsvurderingen, herunder å kravstille, mens avtaleforvalterne har ansvar for å følge opp kontraktene i kontraktsperioden.

HR i stab har ansvar for HMS og ytre miljø, samt etiske retningslinjer.

Helse Nord IKT HF har Miljøhåndbok, ytre miljø, vedtatt 10.11.2017, Retningslinjer for leverandørkontakt revidert 10.6.2022 og Etiske retningslinjer vedtatt 5.6.2016 og sist oppdatert 19.6.2022.

Sykehusinnkjøp HF har over år jobbet strukturert og målrettet med etisk handel og vedtok i 2017 policy for samfunnsansvar etter en innspillsrunde i helseregionene. Sykehusinnkjøp HF har innarbeidet hensyn til samfunnsansvar mv. i de prosesser og rutiner som gjelder for anskaffelser. Det vises til Redegjørelse rapporteringsåret 2022 punkt 1 side 12- 15.

3. Negative konsekvenser

Det skal det gis opplysninger om faktiske negative konsekvenser og risiko som virksomheten har avdekket gjennom sin kartlegging i forbindelse med aktsomhetsvurderingen etter § 4.

Sykehusinnkjøp HF er Helse Nord IKT HF's verktøy for å kartlegge og avdekke negativ påvirkning og risiko i forbindelse med anskaffelser og påfølgende kontraktsforvaltning. Sykehusinnkjøp HF har identifisert risiko for negative påvirkninger eller skade på mennesker, samfunn og miljø, inkludert i leverandørkjeden og forretningsforbindelser. Helse Nord IKT HF har i løpet av 2022 hatt dialog med Sykehusinnkjøp HF om risikoen.

Det er så langt ikke avdekket konkrete faktiske negative konsekvenser, men identifisert risikoområder av vesentlig betydning for Helse Nord IKT HF som det arbeides med, se Sykehusinnkjøp HF's Redegjørelse rapporteringsåret 2022 side 18 følgende.

IKT-anskaffelser er identifisert som høyrisikoområde og spesielt IKT-hardware. Risikoene er tvangsarbeid samt helse, miljø og sikkerhet, og det geografiske området er Kina.

På denne bakgrunn er IKT er valgt ut som prioritert område fordi det er høy risiko for brudd på arbeidstaker- og menneskerettigheter i verdikjeden. Leverandørkjeden er lukkede og lite transparente og gjør det vanskelig å identifisere reell risiko og å arbeide med bransjen. Det er derfor samarbeid med flere aktører på anskaffelsesiden, og gjennom samarbeidet er det gitt forslag til forbedringer i bransjen.

I tillegg er transport og -renholdstjenester ansett som risikoområde når det gjelder lønns- og arbeidsvilkår i Norge som er et prioritert område fra myndighetenes side.

4. Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning. Gjenoppretting.

Det skal redegjøres for tiltak for å stanse, forebygge eller redusere faktiske negative konsekvenser eller virkninger av funn fra kartleggingen, samt hvordan disse har bidratt eller forventes å bidra til å redusere risiko eller rette opp faktisk negativ påvirkning. De mest vesentlige negative påvirkningene prioriteres først. Der det har skjedd en negativ påvirkning eller skade, må forholdene gjenoprettes.

Virksomhetene bør utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne policyer og styringssystemer.

Som nevnt ovenfor er anskaffelse av IKT hardware ansett som høyrisikoområde, men det er vanskelig å påvise reell negativ påvirkning eller skade på grunn av den lukkede leverandørkjeden. Tiltakene Sykehusinnkjøp HF fokuserer på for tiden er å samarbeide med samarbeidspartnere for å skape mer åpenhet i leverandørkjeden, samt harmonisere krav for anskaffelser for mobiltelefoner og nettbrett med andre anskaffere. For nærmere informasjon om tiltaket vise det til Redegjørelse rapporteringsåret 2022 side 23.

Når det gjelder transport og renhold ivaretas dette ved kontraktbestemmelser og egenrapporteringskjema, samt stikkprøvekontroll. Det vises til Redegjørelse rapporteringsåret 2022 side 22 til 27.

Redegjørelse rapporteringsåret 2022 punkt 6 side 33 til 35 inneholder informasjon om Gjenoppretting der det er påkrevd, men så langt er det ikke avdekket behov for det.

5. Overvåking og gjennomføring av resultat

Man bør ha systematikk og rutiner på plass for å følge opp og kritisk vurdere om prioriteringer, tiltak og konklusjoner for å følge med på om det er noe effekt av arbeidet med aktsomhetsvurderingen

Som ledd i dette tilstrebes at Helse Nord IKT HF har jevnlig dialog med Sykehusinnkjøp HF med særlig fokus på vesentlige risikoområder og oppfølging av disse.

Sykehusinnkjøp gjør dybdegående risikoanalyser med tiltaksplan for hver enkelt kategori gjennom kategoriprogrammet. Som ledd i overvåking og gjennomføring av funn har Sykehusinnkjøp HF møter med leverandør, innført egenrapportering, revisjon på fabrikk, besøk på fabrikk eller en kombinasjon av disse. Det vises til Redegjørelse rapporteringsåret 2022 side 29-30.

6. Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Virksomhetene skal årlig offentliggjøre en redegjørelse om aktsomhetsvurderingen. I tillegg har enhver ved skriftlig forespørsel rett til informasjon om hvordan virksomheten håndterer faktiske og potensielle konsekvenser.

Kommunikasjonene bør bygge på konkrete aktiviteter og resultater, og eventuelt relevante styringsdokument knyttet til aktsomhetsvurderinger som for eksempel policyer, retningslinjer, prosesser og aktiviteter for å håndtere reelle og potensielle negative påvirkning på mennesker, samfunn og miljø.

Funn som Sykehusinnkjøp HF gjør som ledd i aktsomhetsvurderingen vil i hovedsak bli kommunisert mellom Sykehusinnkjøp HF, leverandør og produsent.

Funn som Helse Nord IKT HF oppdager i løpet av anskaffelsen eller kontraktsforvaltningen på kontrakter anskaffet av Sykehusinnkjøp HF, vil bli kommunisert til Sykehusinnkjøp HF gjennom etablerte kanaler.

Helse Nord IKT HF har som offentlig oppdragsgiver rutiner for å håndtere innsynsbegjæringen fra de som måtte ønske å se rapporten.